

Félelem és bizalom

Lekció: Lk 10,38-42/Textus: Zsolt 27

2015. augusztus 9.

Félelem, szorongás, aggodalom, aggály, bizonytalanság, benutság, rettenet vagy éppen iszonyat... melyikünk nem ismerné ezeket az érzelmeket, amint finoman beárnyékolják, vagy éppen erőszakosan elfoglalják szívünket? Az emberi élet alapvető tapasztalatához tartoznak mindezek - és ez jó így. Jó, hiszen a félelem, az aggodalom gyakran valami olyat jelez, amitől tartózkodnunk kell. Józanságra, bölcsességre int. Egészséges félelem nélkül nehéz jól, bölcsen élni. Máskor azonban - tudjuk ezt is - hiábavaló aggodalmak jelennek meg szívünkben, vagy éppen megfoghatatlan, néven nevezhetetlen szorongás vesz erőt rajtunk. Ez pedig nem jó. Felemészti erőinket, megbetegít lelki és testi értelemben. A félelem elkerülhetetlen, de nem mindegy, hogy mit kezdünk vele.

A zsoltáros ebben az imádságban becsületesen, őszintén számol le a félelemmel, és vallja meg bizalmát abban, aki hatalmasabb minden ellenségünkénél. Igen, imádkozik. Nem barátokhoz fordul kétségbeesetten, nem szakmai segítséget vesz igénybe (ami akkor nem volt), nem különböző technikákat alkalmaz, hanem imádkozik. Isten elé tárja a szívét. Milyen szívet látunk? Olyan ember imádkozik, akinek szíve nem fél - és ugyanakkor, aki őszinte, nem tagadja az életében megjelenő fenyegető valóságot. Ismeri és elismeri a félelem forrását, ugyanakkor teljes bizalommal tekint Istenre. Jöjjetek, lássuk, mit tanulhatunk a szívről, amelyet nem a félelem, hanem a bizalom határoz meg.

1. A szív, amely nem fél
2. A bizalommal teljes szív két jellemzője
3. A külső megerősítés

1. A szív, amely nem fél

Amikor az ember bensőjéről, az őt vezérlő középpontról, bibliai kifejezéssel a szívről van szó, nincs helye semmi általánosításnak. A szív mindannyiunk életében nagyon is konkrét; valami van benne, valami zajlik benne, akár tudjuk, akár nem. Konkrétság és személyesség nélkül hogyan lehetne foglalkoznunk azzal, ami a legszemélyesebb valóságunk? Természetesen igaz, hogy a szív kiismerhetetlen, mint a mély kút, de ezzel együtt sohasem elvont fogalom. A szív te magad vagy... Ezért most, amikor félelem és bizalom kérdésében tárjuk fel szívünket Isten előtt, sőt, Isten tárja fel a mi szívünket önmagunk előtt, jó megállni egy pillanatra. Rólam van szó... Az én szívemről, az én bensőmről... Mi van ott most, mi lakik bennem? Milyen félelmek, szorongások, aggodalmak bújnak meg? Ural, bénít, megkötöz-e a félelem valamitől? Milyen ellenségeim vannak? Megnevezhető? Alattomosan a homályban lopódzó? Reális veszély, vagy csak a szívünk nyugtalan, és képzeletünk játszik velünk? - Legyünk személyesek és konkrétak!

Ezután nézzünk bele Dávid imádságába. Két dolgot kell meghallanunk, ha mélyére akarunk lépni a szabad, bizalommal teljes szívnek, amely nem fél. Az egyik, hogy az

ellenség valóságos: *"Ha rám támadnak is a gonoszok, szorongató ellenségeim, hogy marcangoljanak engem, majd megbotlanak, és elesnek. Ha egy egész tábor jön is ellenem, nem fél a szívem. Ha háború tör is rám, én akkor is bizakodom."* Figyelj a képekre, a megfogalmazásra, mennyire igaz, mennyire valós a fenyegetettség: gonoszok támadnak, marcangolnak, egy egész (katonai) tábor jön velem szembe, háború van. Megfogható, átélhető, konkrét veszély. Fizikai, érinthető, látható, hallható. Nem minden bennünket érő fenyegetésre igaz mindez, de gyakran így van. Valóságos ellenség. Mi van a másik oldalon: *"Világosságom és segítségem az ÚR. Életemnek ereje az ÚR..."* - És ez hogyan lesz valóságos? Az Úr - megfoghatatlan, nem? Még akkor is, ha éppen ezekkel a kifejezésekkel teszi konkréttá Dávid Isten jelenlétét, védelmét. Nem azt mondja: nem félek, mert hiszek az Úrban, hanem azt, hogy világosságom, szabadításom, erőm az Úr. De még így is, ezekkel a képekkel is ott maradhat bennünk a kérdés: hogyan lesz a megfoghatatlan Úr megfoghatóbb, mint az igenis megfogható ellenség, fenyegetettség?

Mert mit történik annak a szívében, aki azt mondja, *"világosságom és segítségem az ÚR, kitől félnék? Életemnek ereje az ÚR, kitől rettegnék?"* Az, hogy a megfoghatatlan, az Úr, megfoghatóbb lett számára, mint az igenis megfogható félelem. Azaz szívében erősebbek az Úrról szóló képek, az Úrban való bizalom, mint a félelem valósága. Próbáljuk ezt úgy elképzelni, mint egy mérleget, amelynek egyik serpenyőjébe a félelem, aggodalom, szorongás kerül, másikba pedig mindaz, amit Istenről tudunk és megvallunk, hogy ő világosság a sötétségben, szabadulás a nyomorúságban, és erő az ellenséggel szemben. De melyik serpenyő a súlyosabb? Melyik határozza meg a szívünket? Ez a mérleg a szívedben van... Miért fontos ez? Mert nyilván, amikor valaki mást húz le a félelem, könnyű azt mondani, hogy bízzál az Úrban, mert ő a szabadító. És azért könnyű ezt mondani, mert ez az igazság, amit tudunk, értünk, igaznak tartunk, és tudjuk, hogy valójában ez sokkal nagyobb súllyal esik latba, mint a félelem. Ez az értelmi ismeret. De abban a pillanatban, amikor ez a mérleg a mi szívünkben kell, hogy valamerre eldőljön, kiderül, hogy az értelmi ismeret nem feltétlenül elégséges ahhoz, hogy ellensúlyozza a félelmet.

Ezen a ponton tehát fontos, hogy ennyit lássunk: a bizalommal teljes, félelemtől szabad szív nem az, amely nem ismer veszélyt, hanem az, amelyben az Úr ismerete, a benne való bizalom legyőzi az aggodalmak, kételyek, rettenetek szorítását. De hogyan lesz a szív számára az Úr valóságos annyira, mint amennyire valóságos az ellenség (marcangol, szorongat, egész tábor, háború...)? Egyrészt ez a hitbeli növekedés útja. Nem azonnal születik, hanem az Úrral járás útján. Amint egy járt tanuló gyermek egyre nagyobb távolságokat mer áthidalni úgy, hogy nem fogja szülei kezét, hasonlóan növekszik a "bizalom szintje" a szívünkben, amint újra és újra megtapasztaljuk, hogy Isten megőrzött, megvédett bennünket. Amitől pár éve még félttem, attól ma már nem félek. És amit ma még nehezen veszek bizalommal, és félelemtől szabad szívvel, ahogy növekszem a hitben, bizalomban, ezen dolgok szorítása is enyhülni fog. Másrészt azonban ehhez a növekedéshez kapcsolódik az imádkozó szív két olyan tulajdonsága, sőt, gyakorlata, amelyről a zsoltárban olvasunk.

2. A bizalommal teljes szív két jellemzője

Dávid imádságában két dolgot leplez le arról a szívről, amely a veszélyek idején is bizalommal teljes. Lássuk ezeket úgy, hogy tudjuk, a szívünket nem mi változtatjuk meg, hanem az, aki ismer és szeret minket. Minden kegyelem! Ezzel együtt nézzünk bele a zsoltárba, mint Isten igéjének a tükrébe, hogy lássuk magunkat annak fényében.

A félelemtől szabad szív első jellemzője az, amit úgy nevezek, hogy *rendezett vágyak*. És mivel ez nem egy egyszer és mindenkorra elvégzett dolog az életünkben, valójában az *újra - és újrarendezett vágyakról* kell beszélünk. Dávid így fordul Istenhez a 4. v-ben: *"Egy dolgot kérek az Úrtól, azért esedezem, hogy az Úr házában lakhassam egész életemben; láthassam, milyen jóságos az Úr, és gyönyörködhessem templomában."* Az Úr házában való lakozás nyilvánvalóan nem fizikai értelemben értendő, amint az abban való gyönyörködés sem a katedrális turizmus egy példája. Mindezek a képek arra vonatkoznak, hogy az imádkozó ember legfőbb vágya Isten közelsége, Isten jelenléte, hiszen - az Ószövetség idején - Isten maga ígérte szent jelenlétét a jeruzsálemi templomban. Ebben a kérésben nem az a különös, hogy Isten jelenlétére vágyik, és benne kíván gyönyörködni a szíve, hanem az, hogy ez az *egyetlen* kérése, ez a legfőbb vágya. És ha erre azt mondod, hogy ez nem életszerű, azt csak azért mondod, mert még soha nem kóstoltad azt, amiről Dávid beszél. Amikor Isten szeretetének, szépségének tüze felfakad az ember szívében, azonnal tudja, ennél nincs több, jobb; ez az, amire egész életében vágyott, hiszen erre lett alkotva.

Az "újrarendezett vágyak" nem azt jelenti, hogy semmi vágy nem lakik, vagy nem lakhat a szívünkben (szeretet vagy szerelem, vigasztalás vagy békesség, előrelépés vagy egészség, jobb anyagi körülmények vagy egészségesebb kapcsolatok iránt, stb...). Azt jelenti, hogy mindezek nem osztanak meg, nem rángatnak szerte széjjel. Egy alkalommal Mária és Márta vendégül látták Jézust a házukban. Márta teljesen elfoglalta magát a vendéglátáshoz kapcsolódó feladatokkal, miközben testvére, Mária Jézus lábainál ült, és hallgatta őt. Márta egyszer csak előállt: *"Uram, nem törődsz azzal, hogy a testvérem magamra hagyott a munkában? Mondd hát neki, hogy segítsen!"* Jézus így válaszolt: *"Márta, Márta, sok mindenért aggódsz és nyugtalankodsz, pedig kevésre van szükség, valójában csak egyre. Mária a jó részt választotta, amit sohasem vehetnek el tőle."* (Lk. 10.41-42) Márta aggódása, szó szerint, nem más, mint részekre szakadás. Meg akar felelni a vendéglátó szerepének, miközben nem érti, mi a teljes odafordulás Jézus felé, amelyet Márián lát, aki nem segít neki a munkában. Márta *sok mindenért aggódik* - sok vágy szakítja őt; Mária egy jó részt választott, az Úrra való figyelmet, az ő szívében egyetlen vágy élt.

Az aggodalom részekre szakadás. Ellenszere az egyetlen és legfőbb vágygá Isten jelenlétének keresését, a vele való mély közösséget tenni. Ez nem mást jelent a gyakorlatban, mint hogy újra és újra megállunk, és feltesszük a kérdéseket magunknak: mi az, ami mozgat? Mi az aggodalmaim mélyebb oka? Milyen vágyak vannak a szívemben, amelyek elvontak egész lényem alapjától, Isten szeretetétől, a biztonság forrásától? Minden félelem, minden aggodalom abból táplálkozik, hogy van valami, ami fontos, és az a veszély fenyeget, hogy vagy nem érzük el, vagy nem tudjuk

megtartani. Amikor mindezeket az Isten iránti egyetlen vágy fényébe hozzuk, nem azt mondjuk, hogy nem fontosak, hanem azt, hogy nem uralkodnak rajtunk. Ha valóban betölti szívünket az Isten iránti mély vágyakozás, akkor félelmeink oldódnak.

A bizalommal teli szív másik jellemzője, hogy kész Isten elé jönni, érzékeny, és válaszol Istennek: *"Halld meg Uram, hívó hangomat! Könyörülj rajtam, hallgass meg!"* - kiált a zsoltáros Istenhez. A bizalommal teli embert, jegyezzük meg itt is, nem kerül el a baj. De figyeljünk, milyen szívvel van jelen ebben a helyzetben Isten felé: *"Ha ezt mondod: Járuljatok színem elé, szívem így válaszol: Színed elé járulok, Uram!"* Ez a mondat a bizalommal teli szív készségességére, Isten iránti érzékenységére, válaszképes voltára irányítja a figyelmet. Benne van, hogy várja Isten szavát, kezdeményezését, figyel rá. Ez a készenlét: szólj Uram, mert szolgád hallja a te szavadat. Várom, Uram, hogy mozdulj, hogy lépj felém, mert várlak, hívlak, könyörögtem hozzád, és te nem maradsz néma. És amikor megszólalsz, akkor *szívem így válaszol: Színed elé járulok, Uram.* Sokkal fontosabb e kijelentés, mint elsőre gondolnánk. Miért nem azt mondja: Ha ezt mondod: Járuljatok színem elé, *így válaszolok, színed elé járulok, Uram?* Van-e jelentősége annak, hogy így fogalmaz, a *szívem így válaszol?* Czanik Péter lelkipásztor így ír: *"Annyira mélyen legyökerezett az életemben az Istennel járás öröme, hogy a szívem diktálja azt, amit Ő megkíván tőlem. ... Isten mond valamit, és ugyanakkor a lelkem mélyén elintéződik, hogy én is úgy akarjam."* (Czanik P., A teremtő kezében, 20)

Gondolj arra, hogy mennyire gyakori, amikor a fejedben ott van egy válasz Isten felé, ott van, hogy mit kellene tenned, ott van, hogy most hozzá kellene fordulni, hozzá kellene kiáltani - de a szíved nem enged. Nem tudod miért, nem tudod mi ez, de minden tudásod ellenére nem teszed. Sokkal többen vagyunk így, mint elsőre gondolnánk! Tudod, mit kellene tenned, tudod, érted, hogy ő kellene legyen a legfőbb vágy - de a szíved nem enged. A szíved fogoly, a szíved az akadály. Jobb eset, amikor tudjuk, rosszabb, amikor nem is vagyunk tudatában annak, hogy a szívünket nem tudjuk Isten jelenlétébe hozni. Marad helyette a vallásos okoskodás, elemzés, problematizálás, szócséplés... Fontos, hogy különbséget tudjunk tenni. Más a szívünket/lényünk mélyét Isten elé vinni, mint az értelmünket. Bizalommal teli, félelemtől szabad szív csak ott születik, ahol a szív, a bensőnk, a lényünk legmélye odafordul Istenhez.

Mit tehetünk, ha tudjuk, nem megy? Ismerjük el, nézzünk szembe vele. Valami megfáradt, valami csalódott, valami megtört, összetört. Azután kérjük Isten Szent Lelkét: jöjj, és fedd fel a titkot! Fedd fel a szívem, te, aki ismered a szívem, fedd fel énnekem. Hogy lássam, mi ez az akadály, mi ez a blokk, mi ez a vonakodás. Hidd el, ha kitartóan kéred, keresed, ő eljön hozzád. Mert a Szentlélek hűsége: ha hívjuk, jön. Csak legyünk elég bátrak hozzá, hogy hívjuk. Kérjük őt, a Pártfogót, Uram, nem tudom a szívem jelenlétébe hozni, jöjj, és segíts. Jöjj, és vonj magadhoz. Jöjj, és intézd el bennem, hogy amikor szólsz és hívsz, járuljatok a színem elé, szívem örömmel így válaszoljon: színed elé járulok, Uram!

3. A külső megerősítés

Egy ember megvallotta bizalmát az Úrban, megvallotta, hogy bár ellenségek veszik körül, nem fél. Szabad a szíve, mert erősebb, valóságosabb számára Isten, akit nem lát, mint a fenyegető körülmények, amelyeket lát. Ugyanakkor számomra fontos ennek az embernek, Dávidnak, valamint az imádságnak a hiteles volta. Nem könnyed, nem felületes, nem győzelemittas, nem önhitt, nem rajongó. Olyan bizalmat, bizonyosságot hallunk ki szavaiból, amely nem az ő erején, hanem Isten ismeretén nyugszik. És talán ezért is van, hogy a zsoltár utolsó versében valaki más szólal meg: *"Reménykedj az Úrban, légy erős, és bátor szívű, reménykedj az Úrban!"*

Igen, ez a hang biztatja azt, aki bizalommal van. Mert a bizalom törekeny... a várakozás nehéz. Az Úrban bízni, újra és újra, a helyzetek megharcolását kívánja, újra és újra. És ezért a Biblia nem egyszemélyes hőst állít elénk, még egy ilyen (egy)személyes imádságban sem. A zsoltár végén megszólal, mintegy válaszul az eddigiekre, egy hang: reménykedj, légy erős és bátor szívű, reménykedj!

Kié ez a hang? Mondjuk azt, hogy először az imádkozó közösséggé. Mert a zsoltárokat közösségben (is) imádkozták, egy liturgia részeként. Ebben a versben talán a papok szólaltak meg, akik Izrael népének a közösségét is képviselik. Az imádkozó ember nincs egyedül. A félelmeivel, aggodalmaival birkózó ember, aki a bizalom felé tart, nem egyedül járja az utat. Ott vannak testvérei, akik megerősítik: *"Reménykedj az Úrban, légy erős, és bátor szívű, reménykedj az Úrban!"*

Ugyanakkor a liturgiában megszólaló papok hangja, a közösség hangja, végső értelemben az Úr hangja. Isten az, aki biztat, ő az, aki bátorít. Mert végül ő az, aki szívünket kezébe veszi. Egyedül ő az, akinek szeretete, közelsége kiűzi a félelmet. Ő az, aki meggyőz bennünket önmagáról. Akár egyszerű vendégségbe, amilyen az úrvacsora. Miközben ezer dolog miatt fáj a fejünk, ezerfelé szakadunk szerteszét. Most csak annyit mond: *"Márta, Márta, sok mindenért aggódsz és nyugtalankodsz, pedig kevésre van szükség, valójában csak egyre. Mária a jó részt választotta, amit sohasem vehetnek el tőle."* Itt van előttünk a jobb rész, a mi részünk: kenyér és bor. Jézus Krisztus értünk megtört teste és kiontott vére. Megfogható. Átékelhető. Ízlelhető. Tapintható. Imádkozzuk hát erre nézve: *"világosságom és segítségem az ÚR, kitől félnék? Életemnek ereje az ÚR, kitől rettegnék?"*

Ámen!

(Lovas András)